

Πληροφορίες για τους χρήστες

Το Σύστημα Ταξινόμησης της Ικανότητας Χειρισμού Αντικειμένων (MACS) περιγράφει τον τρόπο που τα παιδιά με εγκεφαλική παράλυση (Ε.Π.) χρησιμοποιούν τα χέρια τους για να χειριστούν αντικείμενα σε καθημερινές δραστηριότητες. Το MACS περιγράφει πέντε επίπεδα. Τα επίπεδα βασίζονται στην ικανότητα των παιδιών να χειρίζονται μόνο τους τα διάφορα αντικείμενα, καθώς και στην ανάγκη τους για υποβοήθηση ή προσαρμογή στην εκτέλεση χειρωνακτικών δραστηριοτήτων καθημερινής ζωής. Επίσης, στο έντυπο του MACS περιγράφονται οι διαφορές μεταξύ των παρακείμενων επιπέδων, ώστε να προσδιορισθεί πιο εύκολα το επίπεδο που αντιστοιχεί καλύτερα στην ικανότητα χειρισμού αντικειμένων του παιδιού.

Τα αντικείμενα, στα οποία γίνεται αναφορά, είναι αντίστοιχα και κατάλληλα της ηλικίας των παιδιών και χρησιμοποιούνται κατά την εκτέλεση δραστηριοτήτων, όπως η σίτιση, η ένδυση, το παιχνίδι, η ζωγραφική ή η γραφή. Πρόκειται για αντικείμενα που βρίσκονται στον προσωπικό χώρο των παιδιών και όχι αντικείμενα που δεν μπορούν να προσεγγίσουν. Τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται σε προχωρημένες δραστηριότητες και απαιτούν ειδικές δεξιότητες, όπως ένα μουσικό όργανο, δεν περιλαμβάνονται στο MACS.

Προκειμένου να καθορισθεί το επίπεδο ενός παιδιού στο MACS, επιλέγεται το επίπεδο που περιγράφει καλύτερα τις συνολικές συνήθειες επιδόσεις τους στο περιβάλλον του σπιτιού, του σχολείου ή της κοινότητας. Η παρακίνηση και η γνωστική ικανότητα του παιδιού επηρεάζουν επίσης την ικανότητα χειρισμού αντικειμένων και συνεπώς το επίπεδο στο MACS. Προκειμένου να λάβουμε γνώση του τρόπου που ένα παιδί χειρίζεται διάφορα καθημερινά αντικείμενα, είναι απαραίτητο να ερωτηθεί κάποιος που γνωρίζει καλά το παιδί. Σκοπός του MACS είναι να ταξινομήσει το τί συνήθως κάνουν τα παιδιά και όχι τις καλύτερες δυνατές επιδόσεις τους σε συγκεκριμένες συνθήκες εφαρμογής μίας δοκιμασίας.

Το MACS αποτελεί μια λειτουργική περιγραφή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στη διάγνωση της Ε.Π. και των υποτύπων της. Το MACS αξιολογεί τη γενική ικανότητα του παιδιού να χειρίζεται καθημερινά αντικείμενα και όχι τη λειτουργία του κάθε χεριού ξεχωριστά. Το MACS δεν λαμβάνει υπόψη τις διαφορές στη λειτουργία μεταξύ των δύο χεριών, αλλά εξετάζει τον τρόπο που τα παιδιά χειρίζονται αντικείμενα κατάλληλα της ηλικίας τους. Το MACS δεν έχει σκοπό να εξηγήσει τους υποκείμενους λόγους της ελλειμματικής ικανότητας χειρισμού αντικειμένων.

Το MACS μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παιδιά ηλικίας 4–18 ετών, αλλά πρέπει να πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις ανάλογα με την ηλικία του παιδιού. Προφανώς, υπάρχουν διαφορά μεταξύ ενός τετράχρονου παιδιού και ενός εφήβου, ως προς το ποια αντικείμενα θα πρέπει να είναι σε θέση να χειρίζονται. Το ίδιο ισχύει και για την ανεξαρτησία ως προς το χειρισμό αντικειμένων: ένα μικρό παιδί χρειάζεται περισσότερη βοήθεια και επίβλεψη από ένα μεγαλύτερο παιδί.

Το MACS καλύπτει όλο το φάσμα των λειτουργικών περιορισμών και όλους τους υποτύπους που συναντώνται στην Ε.Π. Ορισμένοι υποτύποι μπορούν να συναντώνται σε όλα τα επίπεδα του MACS, όπως η αμφοτερόπλευρη Ε.Π., ενώ άλλοι συναντώνται σε λιγότερα επίπεδα, όπως η μονόπλευρη Ε.Π. Στο επίπεδο I περιλαμβάνονται παιδιά με ασημαντούς περιορισμούς, ενώ τα παιδιά με σοβαρούς λειτουργικούς περιορισμούς θα τα συναντήσουμε κατά κανόνα στα επίπεδα IV και V. Εντούτοις, εάν επρόκειτο να ταξινομηθούν παιδιά τυπικής ανάπτυξης, θα ήταν αναγκαίο ένα επίπεδο «0».

Επιπλέον, στο κάθε επίπεδο περιλαμβάνονται παιδιά με σχετικά ποικίλη λειτουργική ικανότητα. Φαίνεται ότι το MACS δεν είναι ευαίσθητο σε μεταβολές μετά από μία παρέμβαση κατά πάσα πιθανότητα, τα επίπεδα του MACS είναι σταθερά με την πάροδο του χρόνου.

Τα πέντε επίπεδα του MACS σχηματίζουν μία τακτική κλίμακα, που σημαίνει ότι τα επίπεδα είναι «εραρχημένα», αλλά οι διαφορές ανάμεσα στα επίπεδα δεν είναι κατ' ανάγκη ίδιες και ούτε τα παιδιά με Ε.Π. κατανέμονται ομοιόμορφα στα πέντε επίπεδα.

Επιστημονική απόδοση στα Ελληνικά:

Βασίλειος Χ. Σκουτέλης, Φυσικοθεραπευτής, MSc, Εργ. Συνεργάτης Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Τμήμα Φυσικοθεραπείας
Μελίνα Παζιμαδάκη, Τελεόφοιτη Τμήματος Φυσικοθεραπείας Τ.Ε.Ι. Αθήνας
Αντασία Φλώκου, Τελεόφοιτη Τμήματος Φυσικοθεραπείας Τ.Ε.Ι. Αθήνας
Ευστρατία Καλαμβόκη, Φυσικοθεραπεύτρια, MSc

E-mail: ann-christin.eliasson@ki.se, www.macs.eu

Eliasson AC, Krumiinde Sundholm L, Rösblad B, Beckung E, Arner M, Öhrvall AM, Rosenbaum P. The Manual Ability Classification System (MACS) for children with cerebral palsy: scale development and evidence of validity and reliability
Developmental Medicine and Child Neurology 2006 48:549-554

Σύστημα Ταξινόμησης Ικανότητας Χειρισμού Αντικειμένων για Παιδιά με Εγκεφαλική Παράλυση 4-18 ετών

Το MACS ταξινομεί τον τρόπο που τα παιδιά με εγκεφαλική παράλυση χρησιμοποιούν τα χέρια τους για να χειριστούν αντικείμενα σε καθημερινές δραστηριότητες.

- Το MACS περιγράφει το συνήθη και όχι τον καλύτερο δυνατό τρόπο, που τα παιδιά χρησιμοποιούν τα χέρια τους για να χειριστούν αντικείμενα στο περιβάλλον του σπιτιού, του σχολείου και της κοινότητας, δηλαδή το τι πραγματικά κάνουν.
- Προκειμένου να λάβουμε γνώση του τρόπου που ένα παιδί χειρίζεται διάφορα καθημερινά αντικείμενα, είναι απαραίτητο να ερωτηθεί κάποιος που γνωρίζει καλά το παιδί και όχι να εφαρμοσθεί μία ειδική δοκιμασία.
- Τα αντικείμενα που χειρίζεται το παιδί θα πρέπει να εκτιμηθούν σε σχέση με την ηλικία του.
- Το MACS ταξινομεί τη γενική ικανότητα χειρισμού αντικειμένων ενός παιδιού και όχι την ικανότητα του κάθε χεριού ξεχωριστά.

Τι πρέπει να γνωρίζετε για να χρησιμοποιήσετε το MACS;

Την ικανότητα του παιδιού να χειρίζεται αντικείμενα σε σημαντικές καθημερινές δραστηριότητες, όπως π.χ. κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και του ελεύθερου χρόνου, της σίτισης και της ένδυσης.

Υπό ποιες συνθήκες είναι το παιδί ανεξάρτητο και σε ποιο βαθμό χρειάζεται υποστήριξη και προσαρμογή;

- I. **Χειρίζεται αντικείμενα εύκολα και με επιτυχία.** Στη χειρότερη περίπτωση, υπάρχουν περιορισμοί στην ευχέρεια εκτέλεσης χειρωνακτικών δραστηριοτήτων που απαιτούν ταχύτητα και ακρίβεια. Ωστόσο, οι όποιοι περιορισμοί στην ικανότητα χειρισμού αντικειμένων δεν περιορίζουν την ανεξαρτησία του παιδιού στις καθημερινές δραστηριότητες.
- II. **Χειρίζεται τα περισσότερα αντικείμενα, αλλά με κάπως μειωμένη ποιότητα ή και ταχύτητα εκτέλεσης.** Ενδέχεται να αποφεύγει ή να επιτυγχάνει σχετικά δύσκολα ορισμένες δραστηριότητες· μπορεί να χρησιμοποιεί εναλλακτικούς τρόπους εκτέλεσης, αλλά το επίπεδο της ικανότητας χειρισμού συνήθως δεν περιορίζει την ανεξαρτησία στις καθημερινές δραστηριότητες.
- III. **Χειρίζεται αντικείμενα με δυσκολία· χρειάζεται βοήθεια για προετοιμασία ή και τροποποίηση των δραστηριοτήτων.** Οι επιδόσεις του παιδιού είναι χαμηλές και η επιτυχία εκτέλεσης περιορισμένη τόσο ποιοτικά, όσο και ποσοτικά. Οι δραστηριότητες εκτελούνται ανεξάρτητα, εφόσον έχουν διαμορφωθεί ή προσαρμοστεί.
- IV. **Χειρίζεται μία περιορισμένη γκάμα ευκολομεταχειρίστων αντικειμένων σε προσαρμοσμένες συνθήκες.** Εκτελεί μέρος των δραστηριοτήτων με προσπάθεια και περιορισμένη επιτυχία. Χρειάζεται συνεχής υποστήριξη και υποβοήθηση ή και προσαρμοσμένος εξοπλισμός, ακόμη και για μερική εκτέλεση της δραστηριότητας.
- V. **Δεν χειρίζεται αντικείμενα και έχει σοβαρά περιορισμένη ικανότητα να εκτελέσει ακόμη και απλές ενέργειες.** Χρειάζεται πλήρους υποβοήθηση.

Διάκριση μεταξύ I και II Επιπέδου

Τα παιδιά στο Επίπεδο I μπορεί να έχουν περιορισμούς στο χειρισμό πολύ μικρών, βαρέων ή εύθραυστων αντικείμενων, τα οποία απαιτούν ακριβή έλεγχο λεπτής κινητικότητας ή αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ των χεριών. Οι περιορισμοί μπορεί, επίσης, να αφορούν στις επιδόσεις σε νέες και άγνωστες συνθήκες. Τα παιδιά του Επιπέδου II εκτελούν σχεδόν τις ίδιες δραστηριότητες με τα παιδιά του Επιπέδου I, αλλά η ποιότητα εκτέλεσής τους είναι μειωμένη ή οι επιδόσεις είναι χαμηλότερες. Οι λειτουργικές διαφορές μεταξύ των χεριών μπορούν να μειώσουν την αποτελεσματικότητα των επιδόσεων. Τα παιδιά του Επιπέδου II κατά κανόνα προσπαθούν να απλουστεύσουν το χειρισμό των αντικειμένων, όπως για παράδειγμα, με το να χρησιμοποιούν μία επιφάνεια για στήριξη, αντί να χειρίζονται αντικείμενα με τα δύο χέρια.

Διάκριση μεταξύ II και III Επιπέδου

Τα παιδιά του Επιπέδου II χειρίζονται τα περισσότερα αντικείμενα, αλλά με μικρή ταχύτητα ή με μειωμένη ποιότητα εκτέλεσης. Τα παιδιά του Επιπέδου III κατά κανόνα χρειάζονται βοήθεια στην προετοιμασία της δραστηριότητας ή και απαιτούν προσαρμογές στο περιβάλλον, καθότι η ικανότητά τους να προσεγγίσουν ή να χειριστούν αντικείμενα είναι περιορισμένη. Δεν μπορούν να εκτελέσουν ορισμένες δραστηριότητες και ο βαθμός ανεξαρτησίας τους εξαρτάται από την υποστήριξη του γύρω περιβάλλοντος.

Διάκριση μεταξύ III και IV Επιπέδου

Τα παιδιά του Επιπέδου III μπορούν να εκτελέσουν επιλεγμένες δραστηριότητες, εφόσον οι συνθήκες είναι προκαθορισμένες και εφόσον αυτά έχουν επίβλεψη και άφθονο χρόνο. Τα παιδιά του Επιπέδου IV χρειάζονται συνεχή βοήθεια κατά τη δραστηριότητα και, στην καλύτερη περίπτωση, μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά μόνο σε τμήματα μιας δραστηριότητας.

Διάκριση μεταξύ IV και V Επιπέδου

Τα παιδιά του Επιπέδου IV εκτελούν μέρος μίας δραστηριότητας, ωστόσο, χρειάζονται συνεχώς βοήθεια. Τα παιδιά του Επιπέδου V, στην καλύτερη περίπτωση, ίσως συμμετέχουν με μία απλή κίνηση σε ειδικές συνθήκες, π.χ. να πατούν ένα κουμπί ή να κρατούν ενίοτε απλά αντικείμενα.